

स्थितिकाशीनसाध्याभावव्याप्यवपेनोपस्थितिविषयकथा
इत्यन्ये । अतः च परस्परभावव्याप्यवत्तात्तानात् पर-
स्परावृत्तिप्रतिवन्धः फलम्" सि० ३० । अथिक्तता तु
साध्यवन्तामृत्त्यन्यत्वे सति साध्याभादन्तामृत्त्यन्यत्वं
अनैकान्तिकत्वमिति लक्षितम् ।

व्यभिचारिन् ५० वि+अभि+चर-णिनि । १ अक्षरान्ते
रसपादुर्ध्वः क्ते निर्वेदादौ रक्षारभावे तदुच्चपदे-
टिकं सा० ट० एत्तं यथा "विरेषाटाभृच्छेन परलो-
व्यभिचारिणः । स्यादित्यु न्ननिर्गन्तः स्त्रिंशत्
तज्ज्ञताः । निर्वेदावेगदेन्यमसदङ्कता औपम्यौहो-
विबोधः संप्राप्ताचारगर्भमरणमलसतामर्धनिद्रावहित्याः ।
कोत्तुकोन्मादशङ्काः स्मृतिमतिर्घृता व्याधिसन्ना-
कञ्जा कर्षास्रयाविषादाः सृष्टिचपलता ग्लानिचि-
न्नावितकीः" इति विभक्त्यलक्षिता यथा "तत्त्वज्ञानापदो-
र्धोर्निर्वेदः १ स्वावसानना । दैन्यचिन्तानुनिश्चासवेवर्धो-
रक्षितादिकत् । आवेगः २ सम्भ्रमस्तत्र वर्धजे पीडिताङ्गता ।
एत्यातजे कस्तताङ्गे धूमाद्याकुलतामिजे । राजविह-
वजादिस्तु शस्त्रनागादियोजनम् । गजादेः सन्मकम्पादिः
पांशाद्याकुलतानिजात् । एटाङ्गः ३ शुचोऽनिटाङ्गे-
वासान्वे यथायथम् । दौर्गत्यादौरनौजस्यं दैव्यं २ मलि-
नतादिकत् । खेदोरत्यध्वगत्यादेः नासनिद्रादिकम्पः ४ ।
वम्भोजानन्दसम्भेदो मद्यो मद्योपयोगजः । अमुना
चोत्तमः प्रेते मध्या हसति गायति । अधमप्रकृतिर्चापि
पक्ष्मं वक्ति रोदिति । अप्रतिपत्तिर्जङ्गता ६ स्यादित्या-
निटर्दनश्रुतिभिः । अनिमिषनयननिरीक्षणदृष्टीभा-
वाद्वक्तव्यम् । शीघ्रापराधादिभवं मन्वेष्टुल्लस्यता ७ ।
तत्र खेदः शिरःकम्पतर्जनाताङ्गनादयः । मोहोद विचि-
तता भीतिदुःखावेमातुचिन्तनैः । पूर्णगामात्रपदनभ्रम-
णादर्शनादिकत् । निद्रापगमहेतुभ्यो विबोधहेतुतनागमः ।
जृम्भाङ्गभङ्गनयनमीलनङ्गावलीककत् । सप्रोः १ निद्रा-
समेतस्य विषयावृत्तयस्तु यः । कोषावेनभयग्लानिमुच-
दुःखादिकारकः । मनःक्षेपस्त्वप्यारोः १ पहाद्यावेयना-
दिजः । मृपातकम्पप्रकोदकनल्लादिकारकः । गर्वोः २
मदः प्रभावश्रीविद्यासत्तुल्यतादिजः । अवस्थाविद्या-
बाहुदर्यनाविनयादिकत् । शरादौर्भरणं १ जीवत्तागोऽ-
ङ्गपतनादिकत् । आचक्षः १ ४ नमगर्भादौर्जस्यं जृम्भा-
पुतादिकत् । निन्दोपेपापमानादिरम्योः १ ५ मिनिवि-
हता । नेतरागशिरःकम्पज्जुभङ्गोत्तर्जनादिकत् । चेतः

वम्भीजनं निद्राः १ ६ नमस्तमसादिजम् । जृम्भाक्षिपी-
बभोष्कासगामभङ्गादिकारकम् । भयनीरवलज्जादेर्धर्षो-
द्याकारगुप्तिरवहित्याः १ ७ । व्यापारान्तरसङ्गम्यभा-
प्रत्यविकोचनादिकरी । इटानवाप्ते रौतुक्क्यः १ ८ काकजे-
पार्श्वच्युता । चित्ततापत्तराकोटोर्ध्वनिश्चिततादिकत् ।
चित्तसम्भोह सन्नादः १ ९ कामशोकभयादिभिः । अस्वा-
नहासवदितगीतप्रलपनादिकत् । परक्रोयोत्तदोषादौः
शङ्का २ ० नर्धस्य तर्कस्य । वेगवर्गकम्पवेक्ष्यं पाशोको-
काद्युपेक्षत् । सदृशज्ञानचिन्तादिभूषसम्पनादिकत् ।
स्मृतिः २ १ पूर्वोत्तमार्थविषयज्ञानसङ्गते । नीतिमागो-
तुल्यत्वादेरर्थनिर्धारणं मतिः २ २ । खेरता धृतिस्त्वोषो-
वृत्तमानस तज्ज्ञाः । व्याधिः २ ३ ज्वरादिवातादौर्ध्वमीक्षो-
तकम्पनादिकत् । निर्वीतविद्युदुल्कादेः स्त्रासः २ ४ कम्पा-
दिकारकः । धाष्ट्याभावो श्रीङ्गाश्च वदनानमनादिकदु-
दुराचारात् । कर्म २ ५ स्वित्वाद्याप्ते र्भनःप्रसादाऽश्रुग-
द्गदादिकरः । अक्षरा २ ७ अत्युपशब्दीनामौदत्यादिसङ्घ-
च्युता । दोषोद्बोधभूषिभेदावस्थाकोधेः कृतादिकत् ।
वषायाभावजन्ता तु विषादः २ ८ सप्तसङ्ख्यः । नि-
श्वाशोष्कासङ्कतापसहायान्नेषणादिकत् । शानाभीटा-
गमादौस्तु सम्पूर्णङ्कता धृतिः २ ९ सौहित्यवचनोद्वा-
ससहासप्रतिभादिकत् । मातृसर्वदेवरागादेचापस्यं १०
त्वनवस्थितिः । तत्र भर्त्सनपादप्रसङ्गान्तरणादयः ।
रत्नावासमनस्तापक्षुत्तिपासादिसम्भवा । ग्लानिर्निद्रा-
वताकम्पकाश्यातुत्साहतादिकत् । भ्यान् चिन्ता २२
हितानाम्प्रेः श्रुत्वताश्चासतापकत् । तर्को १ १ विचारः
वन्देहाद् भूषिरोऽङ्गुलिनर्तकः । रत्नादोऽङ्गुलिनर्त-
रसे सुवर्धभिचारिणः । शृङ्गारवीरयोर्ज्ञोषो वीरे
क्रोधस्तथा मतः । शान्ते जुगुप्सा कथिता व्यभिचारि-
तया पुनः । रत्नाद्यन्तसङ्ख्येयं ज्ञयम्भावितवृद्धिभिः ।
न्यायोक्ते २ व्यभिचाररूपदोषवति हेतुपदार्थे च । १ प-
रगुरुपगामिन्यां क्षियां स्त्री लीप् । "हुताधिकारां
मलिनां पिण्डनालोपजीविनीम् । परिभूतामधः-
शयां दासवेदव्यभिचारिणीम्" । "सोमः शोचं ददौ
तासां गज्वंश शुभं गिरम् । पावकः सर्वभ-
क्षत्वं मेध्या वै योषितो ह्यतः" इति तु स्त्रीवासा-
न्यविषयम् । "व्यभिचारादौ शुद्धिर्गमे त्यागो विधी-
यते । गर्भमर्हवधे तासां तथा सहति पातके" ग-
दहे ६१ ७० । तस्याः परित्यागादि हेतुमाह हारीशः